

Opinie

We moeten toch eens ‘klappen’ over de gouden patatten.

Flessenwater in aanbieding, deze week in de Auchan van Roncq. Afgelopen zaterdag was het weer koffers vullen met een voorraad goedkoop drinkwater. West-Vlamingen stonden weer neus-aan-bumper om hun koffers te vullen met goedkoop drinkwater uit de Franse bergen. Net over de grens, in West-Vlaanderen, wankelt het vertrouwen in het lokale drinkwater immers steeds meer. Promoties als deze komen dan ook van pas. Intussen tracht De Watergroep telkens weer met nieuwe en duurere technieken het drinkwater binnen de gezondheidsnormen te leveren. Maar het bergwater uit Westhoekse Heuvelland is niet meer de ‘champagne van het drinkwater’ zoals het ooit wel was.

Het vertrouwen in het eigen drinkwater staat omgekeerd evenredig met de groei van de groente- en aardappelverwerkende industrie. Vorige week kwamen de grote winsten in de aardappelverwerking aan bod, deze week de verliezen voor het drinkwater. De Westhoek drijft op de voedingsindustrie: mooie lonen voor de werknemers, maar ook goede vergoedingen voor de boer, de leverancier van de grondstoffen. Aviko werkt aan een nieuwe productielijn voor aardappelproducten, net als Pepsico in Veurne. Clarebout en Agristo hebben net een uitbreiding achter de rug en namen net een gigantische sprong net over de grens, in Noord-Frankrijk, met de bouw van mega-installaties. Nu Mercosur – het vrijhandelsakkoord tussen Europa en een aantal Latijns-Amerikaanse landen – steeds meer bewerkelijkt wordt, kan de friet terug reizen naar de regio van oorsprong. Het areaal voor aardappelen zit overvol, zeker in de Westhoek. Maar de honger om te groeien blijft. De aardappel vormt nu ook het uitzicht van de akkers in Noord-Frankrijk: aantrekkelijke vergoedingen voor de boer en tewerkstelling voor de streek. De gouden patatten vervangen nu de suikerbieten en weiden net over de grens. Die omslag hebben wij al achter de rug, hier in de Westhoek.

Level playing field

Een gelijk speelveld voor de productievereisten, dat eisen de landbouworganisaties in de marge van Mercosur. Geen zinnig mens die wil dat producten in een ander land op een meer vervuilende manier en dus goedkoper mogen worden geproduceerd. Maar toch doen we het zelf.

De Europese Kaderrichtlijn Water verplicht de overheden om drinkwaterproductie met een minimum aan zuiveringsinspanningen te kunnen garanderen. Maar steeds meer worden stoffen gevonden die een extra zuiveringsstap vereisen. Diezelfde Kaderrichtlijn hanteert het beginsel ‘vervuiler betaalt’, maar het drinkwater wordt steeds maar duurder voor de consument, terwijl de vervuiler geniet van de vruchten van de oneerlijke concurrentie. Ook in die kaderrichtlijn staat het bronbeginsel: pak de vervuiling aan waar dat hij wordt veroorzaakt. Maar wij doen dit door de laatste stap te upgraden. Het Level Playing field wordt dus flagrant geschaad, al is het in deze ten voordele van ons agro-industrieel complex. In dit verhaal gaat het om fungiciden van onder andere de aardappel- en druiventeelt, eerder ging het om metaldehyde (blauwe slakkenkorrels) voor de groenteteelt of TFA (korte-keten-PFAS) welke ook in pesticiden worden gebruikt. We gaan het even niet over de rol van hekkensluiters hebben, als het gaat om de mestproblemen die de IJzer kent. Telkens weer lopen we de feiten achterna en telkens wordt het level playing field geschonden.

‘Weerbare Westhoek’?

Het vergeten platteland, is ook dat platteland waar oogkleppen verplicht worden, bij het kijken naar de problemen. In navolging van de overstromingen in 2023 – weer de IJzervallei- worden nu stilaan

de eerste projecten ook fysiek uitgerold. Heel wat projecten willen water een meer prominente plaats geven in het landschap. Alternatieve teelten voor de overstroombare gebieden staan nu op de agenda. Bufferbekkens en pompen die het afstromende water moeten opvangen en afvoeren als de zondvloed komt. Het staat ook zo in het aanbevelingenrapport 'Weerbare Westhoek'.

'In de plaats van weides kwamen aardappelen', [schreven](#) we toen. De titel had nu dezelfde kunnen zijn. De concurrentie om areaal tussen de aardappel- en de groenteverwerkers is sterk. De boer plukt er (terecht) de vruchten van. En om de honger naar meer basisproducten van de akkers te stillen – en om deze ook bij droogte te garanderen- worden nu ook waterspaarbekkens ingepland. Geen kleine vijvertjes: bassins van 1,5 miljard liter met buizenstelsels die het water naar de afnemer moeten brengen. Kostelijke ingrepen vergen high profit productie: enter nog meer intensieve teelten.

En dan is het goed dat het rapport 'Weerbare Westhoek' de veranderingen in het landschap -zoals omzetten van met hagen omringde weides naar grotere kale aardappelakkers- niet te prominent in beeld bracht, of zelfs volledig verzweg. Je zou denken dat het op commando was. Op dit moment brengen we de afgespoelde aarde met vrachtwagens terug de heuvels op en zijn de eerste stukken waar de bodem volledig verdween, zonder protest omgezet naar natuurbestemming. Maar geen woord in het rapport over de rol van de intensieve teelten met hun dichtgereden en uitgeputte bodems binnen het geaccidenteerde landschap. 'Meer van dat!'

Doe wat je moet doen: werk een integraal plan uit voor de Westhoek

Ook mensen van de Westhoek hebben recht op gezond drinkwater nu en in de toekomst. We komen er niet met hier en daar halfslachtige maatregelen nemen, wat vijsjes bijdraaien en brandjes blussen: de Westhoek verdient een aanpak die rechtszekerheid biedt, op drinkwater, bodem voor boeren en waterveiligheid voor elk.

Werk dus een integraal plan uit voor de Westhoek, een allesomvattend sigmaplan voor de IJzer- en Handzamevallei, niet telkens weer projecten. Bescherm het drinkwater, door de gebieden te vrijwaren van pesticiden, PFAS, erosie, rioolwater, overstromingen, ... zoals al had moeten gebeuren, moesten we de Kaderrichtlijn Water effectief ook uitgevoerd hebben. Pas de bronbeginselen toe en zorg ervoor dat de vervuiler betaalt. Werk aan een langetermijnvisie voor de landbouwers in die regio, dat ze hun liefde voor hun vak en het landschap nog generaties verder kunnen blijven beoefenen, maar dan binnen de verwachtingen van het landschap. Zorg dat de lokale tewerkstelling bij de verwerkers ook in de toekomst gegarandeerd blijft, door hen mee in bad te trekken. En zorg er dan voor dat mensen van de Westhoek gerust kunnen zijn dat een rit naar de Auchan kan uitgespaard worden door het lokale water te oogsten uit de kraan.

Bart Vanwildemeersch
Verantwoordelijke Beleid
West-Vlaamse Milieufederatie